

Veseli pa nas, da so se deželni zbori letos pečali bolj z gospodarskimi vprašanji, ker mi smo še vedno tega mnenja, da velika politična vprašanja ne spadajo v deželne zборе. V njih preradi vladajo premalenkostni nazori, da bi bili za rešenje velicnih političnih vprašanj. Ker je njih delokrog omejen le na jedno deželo, je naravno, da tisti poslanci, kateri ne sede tudi v državni zbornici, ali pa taki po svojem poklici mnogo ne občujejo z vnanjim svetom, nimajo pravega pojma o vsem današnjem velikem političnem delovanju. Gospodarsko polje je pa tudi dovolj obširno za deželnozborsko delovanje. V večjih deželnih zborih celo kaj rado zastajajo taka vprašanja. Gospodarska vprašanja se bodo pa deželnim zborom vedno množila. Prej ali slej bode treba večjih narodnogospodarskih in socijalnih reform v naši državi in jim tedaj tudi deželni zbori ne bodo smeli odtegovati svojega delovanja. Gospodarska vprašanja so v narodnem oziru tudi velike važnosti, podlaga so našemu narodnemu vprašanju. Če bomo skrbeli, da narod ostane narodnogospodarski trden, ga ne bodo omajali najhujši naporu nasprotnikov. Sploh so pa po svetu že prišli do prepričanja, da narodnogospodarska vprašanja ne ponižujejo nobenega parlamenta, ampak povečujejo. Narodnogospodarska in socijalna vprašanja najbolj zanimajo evropske parlamentarce. Posebno v Nemčiji in Franciji baš taka vprašanja vznemirjajo duhove. Pri tem naj pa omenimo, da taka vprašanja zahtevajo tudi velikega prevdarka, mnogo bistroumnosti in znanja, večkrat več nego politična in so torej v čast politiku, ki se ž njimi resno bavi. Naglašajoč, da je baš narodnogospodarsko delovanje bila najsvetlejša stran minolega deželnozborskega zasedanja, končujemo za danes.

Politični pregled.

Deželni zbori so končali svoje zborovanje. Dva deželna zbora sta se zaključila, predno sta končala prav svoje delo. Predarelski se je zaključil, ker je vladi delal ovire zastran novega zakona o deželnih strelih dalmatinski pa, ko je ravno hotel začeti razpravo o zjedinenju Dalmacije s Hrvaško. Tirolski deželni zbor pa sedaj ni zboroval, ker je lani zboroval dvakrat. V dolnjeavstrijskem so bile najburnejše razprave, ali volilne reforme ni mogel skleniti, ker se stranke niso mogle sporazumeti in vsled tega prebivalci tistih predkrajev dunajskih, ki so se zjediniili z me. tom, ne bodo mogli niti izvajati svoje volilne pravice. Protisemitje z vso obločnostjo zahtevajo direktne volitve v kmetskih občinah in da bodi vsaka občina volilni kraj, ali vlada pa v to ne mora privoliti.

Državni zbor se je v četrtek zopet sešel. Glavno njegovo delovanje bode do Velike noči le v budgetnem odseku. Pri posvetovanjih v tem odseku se bode tudi morda pokazalo, v koliko je vlada pripravljena ozirati se na slovenske želje. Mi ne spadamo k tistim optimistom, ki mislijo, da bode Windischgrätzova vlada nam prijaznejša, nego je bila Taaffejeva, in da bode že zaradi tega kaj storila za Slovence, da obdrže grofa Hohenwarta. Na slovenskih glasovih vladi najbrž ne bode dosti lež-če, ko ima nadomestila v nemških nacijonalcih, za Hohenwarta se bode pa že dobil kak mandat, če ga bode vlada potrebovala. Sicer pa mož ni več vladi neizogibno potreben, ker je s tem, da je sklopil koalicijo, že storil svojo dolžnost. Nemški konservativci bodo pa tudi radi vlado pod-

pirali, da le ne pride s kako volilno reformo, s katero bi se pomnožilo število volilcev v kmetskih občinah, ker to bi bil zanje smrten udarec.

Prava zborovanja. — Nemški liberalci so bili pred dlje časa sklicali neki shod v Tullnu na Dolenjem Avstrijskem. Na ta shod je prišlo več protisemitov, ki so preprečili zborovanje. Kaj se je pri tem zborovanju godilo, ne vemo, ker poročila od obeh strani si nasprotujejo. Liberalci govore o nasilstvih, protisemitje pa pravijo, da so le na shod prišli, ker je bil vsakemu vhod dovoljen, in so slučajno bili v večini. Liberalci so jo pa pobegnili, ko so to videli. Liberalci so zaradi tega interpelovali v dolnjeavstrijskem deželnem zboru in pritožili pri vladi. Na interpelacijo je odgovoril namestnik, da se je stvar izročila sodišču. V bodoče bode vlada z vso strogostjo varovala pravico zborovanja. Vselej bode naznanila tiste sodišču, kateri bi kako zborovanje ovirali. Želeti je pač, da bi vlada pri tem popoluoma nepristranski postopala in ne varovala le nemškoliberalnih shodov.

Civilni zakon na Ogerskem. — V ponedeljek začelo se je v ogerski zbornici poslancev debata o civilnem zakonu. Vladi je velika večina zagotovljena, kar se je večji del Ugrovnove stranke izrekel za civilni zakon. Pač pa je še vedno upanje, da vladno predlogo zavrže gospodarska zbornica, gotovo pa to nikakor ni. Gre se le za malo glasov. Če bi več konservativnih članov manjkalo pri glasovanju, pa vlada dobi večino. Če pa predloga propade, se pa še ne ve, kaj se zgodi, morda bode zbornica poslancev se razpustila, da se izreče narod, mogoče pa tudi, vlada počaka, da z imenovanjem novih članov dobi večino v gospodski zbornici. Vsako leto se sme v zbornico poklicati pet novih dosmrtnih članov.

Nemčija. — Te dni je nemški cesar vrnil Bismarcku njegov poset in tega obiskal na njegovem gradu v Friedrichsruhe. Prav se še zdaj ne ve, kak pomen, da ima približevanje cesarjevo Bismarcku. Eni trdijo, da to približevanje sploh nima političnega pomena, drugi zopet, da je cesarju na tem, da je v prijateljstvu z Bismarckom, da se lahko ž njim posvetuje, drugi pa zopet pravijo, da je cesar zato se sprizajnil z Bismarckom, da bi temu tako zaprl sapo in, da bi ta vsled tega nehal črniti Nemčijo in njene upravitelje pred svetom.

Italija. — Italijanski parlament sešel se je te dni k novemu zasedanju. To zasedanje je posebno važno v tem oziru, ker bo stopilo novo ministerstvo Crispijevo s svojim programom pred poslance. Ako Crispijevo ministerstvo ne dobi zaupanja od strani poslancev, razpustila se bo zbornica in razpisale nove volitve. To slednje se bo najbrže zgodilo, ker finančnega programa Crispijevega ministerstva gotovo ne bode odobrila zbornica. Če bo pa nova zbornica v stanu boljše gospodariti in propalo Italijo res finančno rešiti, je veliko vprašanje.

Srbija. — Milan gospodari še vedno v Srbiji, dasi bi niti ondi živeti ne smel, ker se je za zmirom odpovedal povratu v Srbijo. On nosi celo srbsko generalsko uniformo. Kak vpliv ima na vse odnošaje ondi, je razvidno iz tega, da se listi, kateri pišejo proti njemu, konfiskujejo. Vse je odločno proti njegovemu vsiljevanju, toda zaman je vse, on ostane in se ne umakne. Brez konflikta se to ne bo končalo. 6. marca, to je ob obletnici, kar je srbska postala kraljevina, se pričakuje, da se bode suspendirala ustava. Da bo ta čin imel posledice je brezdvomno. Če se bo to zgodilo, vedelo se bo, da je to delo Milanovo, ki pri celi stvari išče le lastnega dobička. Gotovo bi se bila kriza lepši rešila, da ni kralj Aleksander klical Milana na pomoč. Tako se pa res ne ve, kaj še Srbijo čaka.

Španija. — Kaj zamotane so razmere v Španiji. Beda vlada po vseh krajih države. Zločini izhajajoči iz pomanjkanja, kakor ropi, tatvine i. t. d. se vedno ponavljajo. Vlada stanja ljudstva ne more pri svoji najboljši volji zboljšati. Republi-

kanska stranka si polčraj izkorišča in hujska ljudstvo k vstaji. To hujskanje imelo bo prej ali slej vspeh in težko bo drugače, da bo s Španijo ista usoda, kakor s Francijo, ki je iz kraljestva se preosnovala po krvavih dogodkih v republiko.

Obrtnija.

Barvini lesovi.

(Konec.)

Modri les prihaja od dreves, ki raste v raznih krajih v vročih delih Amerike in se s svojimi botaničnim imenom imenuje Haematoxylon Campechianum. Ta les pride v trgovino v 20 do 50 kilogramov težkih polnih ali brunih in je po sredi temnorudeče rujav, ter sladkega okusa in diši po vijolicah.

Najboljša vrsta tega modrega lesa je iz Campeche. Les iz Houdurasa, Jamajke in Dominga je bledejši in slabši.

Barvila modrega lesa je hämatoxylin, kateri ima v sebi 12 atomov ogljika, 14 vodika in 6 kislika. To barvilo se lahko iz izvlečka modrega lesa, kakeršnega dobimo v trgovini, izvleče z vodenim etrom. Nareja rumene kristale s 3 molekulami kristalne vode, ima sladk okus, se raztopi v vodi in alkoholu, ali pa v etru. Če se mu doda nekaj jedkih in ogljenčevokislih lužnin, postane na zraku vijoličasto, potem rudeče, naposled rujavo.

Moder les daje zares jako lepe barve, ki se rabijo pogosto za modro, vijoličasto, rujavo in črno barvanje. Namesto lesa se navadno rabi njegov izvleček, ki se dobiva v trgovini. Ta izvleček delajo na debelo v tovarnah, kjer s parom izvlečejo barvila iz lesa.

Te barve rabijo se za razne stvari. Tudi prejo s takimi barvili črno barvajo.

Iz Indije prihajajo v trgovino razni barveni lesovi pod imenom santelnov les. Rudeči santelnov les prihaja od drevesa Pterocarpus Santalinus, ki raste v indijskih gorah in na Ceylonu. V trgovino prihaja ta les v debelih kosih, večkrat cent težkih, ali pa tudi v trskah ali pa celo zmlat.

Ta les ne da iz sebe barvila niti v mrzli, niti v gorki vodi. Barvilo se more izvleči le z alkoholom ali pa alholičnim lugom. Iz alkoholične raztopljine se izloči potem barvilo s kako kislino. V trgovini rabijo to barvo za rujavo barvanje volne, polituro lesa, za rudeče barvanje usnja, za barvane lake, pa za zobne praške i. t. d. V zvezi z drugimi barvili rabi se tudi za barvanje volne in sicer na zelenkasto v raznih nijansah.

Beli in rumeni santelnov les izvira od drevesa Santalum album. To drevo raste na Timoru, vzhodnoindijskih otocih in na obrežji koromandelskem.

Nadalje je omeniti še neki drugi santelnov les od drevesa Santalum Freysinethianum, ki raste na otocih južnega morja. Ta les se pa bolj rabi za izdelovanje eteričnih olj nego za barve. Olje, ki se dobi iz tega lesa, diši blizu

tako, kakor rožno olje, in ga zatorej nekateri trgovci mešajo mej rožno olje, ker je ceneje.

Tudi v Afriki so drevesa, kateri imajo v sebi barvo rudečega santalina.

Rumen les prihaja od neke murbe, ki raste na Kubi in v nekaterih krajih južne Amerike. Rumeno barvilo tega lesa se imenuje morin, poleg tega se nahaja v tem lesu neka strojna kislina, katera z železnimi solmi napravlja črne snovi. Zato se pa izvleček iz tega lesa ne rabi le za rumene, temveč tudi za črne barve. Tudi v južni Evropi raste drevo, ki daje rumeno barvilo. Ta les prihaja v trgovino z imenom ogerski rumeni les. Njega barvilo imenuje se fisetin. Barve iz rumenih lesov se ne rabijo le za rumeno barvanje, temveč tudi za zelenkaste in rujave barvene tone, če se primešajo rudeči in modri, rudeči in črni ali pa modri barvi.

Obrtnijske raznoterosti.

Prevrat v telegrafiji. Sedaj v telegrafiji rabijo galvanične baterije za proizvodnjo potrebne elektrike. To pa precej stane. Zato so pa v Ameriki jeli poskušati, da bi se za brzojav proizvajala elektrika z dinamični stroji, kar je baje ne jako dobro obneslo. Stroški znižajo se za polovico. Pri tem je omeniti, da je pred kakimi dvajsetimi leti nekdo tudi priporočal, da bi za brzojave porabili zračno elektriko, kar se pa ni obneslo. Priporočal je, da bi se na gorah postavili strelovodi, kateri bi nabirali elektriko in jo dovajali brzojavnim postajam.

Važna odločba za zadruga. Neka bolnišna zadruga se je nedavno preosnovala na podlagi novega zakona o zavarovanju delavcev. Ta zadruga se je branila plačati bolniščinino za nekega čevljarskega pomočnika, ki je bil dalje časa njen član, ali je bil zbolil že pred preosnovano blagajnico. Trdila je, da on, ko je že bil bolan ni mogel pridobiti članstva preosnovane blagajnice. Ministerstvo je razsodilo, da se mu ima bolniščinino plačati, kar članom pri taci preosnovanjih ni treba še le pridobivati članstva, temveč ga obdižije.

Kmetijstvo.

Sadno drevje ob cestah.

Kdor je kdaj potoval po Nemčiji, zlasti po nekaterih južnih državah, je z veseljem opazoval dolge in lepe sadne drevorede ob javnih potih in cestah. Prijetno je potniku potovati v drevesni senci in opazovati lepo cvetje spomladi, sadje pa jeseni. Taki drevoredi so pa tudi velikega pomena za narodno gospodarstvo. Samo na Virtenberškem se je l. 1878. za 8 milijonov mark sadja pridelalo ob cestah. To je gotovo lep dohodek za deželo.

Sadno drevje je pa tudi iz družih ozirov bolj priporočati za take drevorede, kakor mnoga sedaj navadna drevesa. Lipe, plantane, brsti, javorji, jeseni, zlasti pa jagneta ob potih, so le preveč rada prava gnezdišča za kebre, španjske muhe itd.

Za drevorede ob cestah so posebno pripravne jablane, hruške, češnje, slive in češplje, pa tudi kostanji in